

عنوان مقاله:

مذهبی نگاری در نسخه مصور حمله حیدری باذل مشهدی (نسخه مورخ ۱۲۲۲، نگهداری شده در کتابخانه ملی فرانسه)

محل انتشار:

متن شناسی ادب فارسی، دوره 13، شماره 1 (سال: 1400)

تعداد صفحات اصل مقاله: 27

نویسنده:

فاطمه ماه وان - استادیار زبان و ادب فارسی، گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران

خلاصه مقاله:

مذهبی نگاری به معنی ترسیم صحنه های دینی و مذهبی اعم از صحنه های جنگ، شمایل نگاری ائمه و روایات مربوط به زندگی آنان، جنگ های حضرت علی (ع) و حوادث کربلاست. شمایل نگاری مذهبی در ابتدا بیشتر به قصه های پیامبران اختصاص داشت؛ اما به مرور به مضامینی با رنگ شیعی، به ویژه داستان های کربلا و تعزیه خوانی، توجه بیشتری نشان داده شد. حمله حیدری اثر باذل مشهدی در قرن دوازدهم به سبک و شیوه شاهنامه سروده شده و از آثار مهم در حوزه مذهبی نگاری است. حمله خوانی از جمله سنن نقالی شیعی با درون مایه حماسی است. به دنبال حمله خوانی، حمله نگاری نیز شیوه ای برای تجسم و ترسیم نگاره های حضرت علی (ع) به شمار آمد. یکی از نسخ مصور نفیس حمله حیدری مورخ ۱۲۲۲، در کتابخانه ملی فرانسه نگهداری می شود و ۲۴۱ تصویر به سبک نگاره های هندی دارد. این پژوهش افزون بر معرفی این نسخه و آرایه های هنری آن، به بررسی نگاره های مذهبی می پردازد. نسخه یادشده نسبت به نمونه های مشابه آن ویژگی هایی دارد که سبب می شود معرفی و بررسی آن ضرورت داشته باشد. از امتیازات این نسخه کمیت بالای نگاره ها و نفیس بودن هنری آنهاست. از دیگر وجوه برجسته آن، سبک نگارگری هندی است که کاربرد آن برای نگاره های مذهبی کم سابقه یا شاید بی سابقه است. افزون بر این، تصویرگری زنان در نگاره های این نسخه جایگاه ویژه ای دارد؛ به گونه ای که این نسخه را از نگاره های مذهبی دیگر متمایز می کند. این ویژگی ها سبب می شود این نسخه نسبت به نمونه های مشابهی که بررسی کردیم، جایگاهی منحصر به فردی به خود اختصاص دهد. پرسش پژوهش این است که شمایل نگاری حضرت محمد (ص)، حضرت علی (ع) و اهل بیت (ع) در این نسخه چگونه صورت گرفته و نگارگر برای شمایل نگاری چه شیوه های خلاقانه ای ابداع کرده است؟ روش بررسی بر مبنای تحلیل شکل و ویژگی های برجسته تصویری نگاره هاست. حاصل پژوهش نشان می دهد که نگارگر شیوه ای خاص را برای شمایل نگاری برگزیده که تاکنون در نگارگری سابقه نداشته است.

کلمات کلیدی:

حمله حیدری، نگارگری، مذهبی نگاری، نگاره های هندی، شمایل نگاری، حضرت محمد (ص)، حضرت علی (ع)

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1236125>

